

УДК 343.58

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-2-10-7>**Пірго Олена Федорівна,**аспірант кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1858-1046>

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ В УКРАЇНІ

У статті розглядається питання кримінально-правової характеристики жорстокого поводження з тваринами в Україні, яке вважається суспільно небезпечним діянням, класифікується як злочин відповідно до Кримінального кодексу України, оскільки суперечить моральним принципам суспільного життя. Основним об'єктом цього злочину є суспільні відносини, що виникають у сфері охорони моральності стосовно тварин. Додатковим обов'язковим безпосереднім об'єктом є суспільні відносини в галузі охорони, відтворення та використання тваринного світу. Аналізуючи об'єктивну сторону злочину, досліджено, що до неї відноситься суспільно небезпечне діяння та спосіб – використання жорстоких методів. Суб'єктом злочину є фізично осудна особа, яка досягла віку кримінальної відповідальності, а спеціальним суб'єктом вважається особа, яка, окрім ознак фізичної особи, осудності та досягнення віку кримінальної відповідальності, має також додаткові характеристики, пов'язані з виконанням спеціально покладених на неї обов'язків, що визначають її роль та правове становище, а також характеризують взаємини з предметом злочину.

Ключові слова: тварини, жорстоке поводження, кримінально-правова характеристика, злочин, моральність, громадський порядок, об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Постановка проблеми. Протидія жорстокому ставленню до тварин є важливим завданням для формування України як демократичної та правової держави. Що стосується світової спільноти, то вона висловила своє прагнення захистити тварин від незаконних посягань. Це призвело до створення таких документів, як Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення (1973 р.), Всесвітня Декларація прав тварин (1978 р.), Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для досліджень та інших наукових цілей (1986 р.), а також Європейська конвенція про захист домашніх тварин (1987 р.). Для реалізації положень цих конвенцій у багатьох країнах світу було створено інститути захисту прав тварин, удосконалюються механізми їх реалізації через заснування нових відомств і громадських організацій, а також прийняття нових нормативно-правових актів, що встановлюють обмеження щодо правил поводження з тваринами [2].

Серед проблем у цій сфері в Україні, можна виділити такі: недосконалість правових норм, що регулюють відповідальність за жорстоке поводження з тваринами, а також труднощі в їх практичному застосуванні; ігнорування міжнародного досвіду у боротьбі з такими злочинами; недостатнє дослідження теоретичних аспектів, пов'язаних із кримінально-правовою охороною тваринного світу; відсутність чітких критеріїв для розмежування суміжних правопорушень тощо. Однією з ключових проблем є кримінально-правова охорона моральності, що стосується захисту тварин, яка потребує вирішення як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У сфері кримінального права значна ува-

га була приділена дослідженню охорони окремих аспектів моральності від злочинних посягань. Це питання розглядали в своїх працях численні вчені, а саме: Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш, В. В. Голіна, І. А. Головка, А. О. Данилевський, Д. О. Калмиков, В. В. Кузнєцов, С. Г. Кулик, В. В. Сташис, О. О. Шуміло та інші.

Хоча їхній внесок у вивчення цих аспектів є значним, варто зазначити, що дослідження охоплювали лише окремі аспекти теорії та практики застосування статті 299 Кримінального кодексу України. Внаслідок цього залишилися теоретично не обґрунтованими ряд ключових питань, пов'язаних із кримінальною відповідальністю за злочин, передбачений цією статтею. Розробка цих питань на теоретичному рівні сприятиме розвитку правотворчої та правозастосовної діяльності.

Мета дослідження. Метою статті є надання кримінально-правової характеристики жорстокого поводження з тваринами в Україні на основі аналізу сучасних доктринальних напрацювань, динаміки змін до чинного законодавства та тенденцій правозастосовної практики.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 р. «тваринний світ є одним із компонентів навколишнього природного середовища, національним багатством України, джерелом духовного та естетичного збагачення і виховання людей, об'єктом наукових досліджень, а також важливою базою для одержання промислової і лікарської сировини, харчових продуктів та інших матеріальних цінностей». В інтересах нинішнього і майбутніх поколінь в Україні за участю підприємств, установ, організацій і громадян здійснюються заходи щодо охорони, науково обґрунтованого, невиснажливого використання і відтворення тваринного світу [1].

Ключовим аспектом для розуміння сутності суспільно небезпечного діяння є об'єкт злочину. Визначення цього об'єкта має важливе значення для з'ясування характеру та ступеня суспільної небезпеки посягання, його правильної кваліфікації та відмежування від інших злочинів. Це зумовлено тим, що особливості та характеристики об'єкта злочину дозволяють найбільш повно розкрити зміст вчиненого злочину та його юридичні ознаки.

Нещодавно спостерігається тенденція до визначення об'єкта злочину як цінностей, що охороняються кримінальним правом, проти яких спрямоване злочинне діяння і яким воно може завдати шкоди. Зокрема, І. А. Головка до категорії «цінностей» відносить різноманітні об'єкти матеріального світу, включаючи людину, які мають суттєве позитивне значення для окремих осіб, соціальних груп і суспільства в цілому. Будь-яке злочинне діяння, спрямоване проти цих важливих цінностей, завдає або ставить під загрозу заповідання їм шкоди. Тому ці цінності, на думку вченого, є об'єктом злочину. До елементів цінностей як об'єкта злочинів правник відносить: потерпілих; їхні інтереси та права; соціальні зв'язки; предмети; нематеріалізовані блага, що належать потерпілим [2, с. 154–155].

Виходячи з загальних положень про об'єкт злочину, розглянемо об'єкт злочину, передбаченого статті 299 Кримінального кодексу України «Жорстоке поводження з тваринами». У кримінально-правовій науці загальноприйнятою є триступенева класифікація об'єктів «по вертикалі», а саме: загальний, родовий, безпосередній. Кожен з цих рівнів має конкретний зміст, що залежить від міри узагальненості суспільних відносин, які охороняє кримінальний закон.

Загальним об'єктом злочину вважається сукупність суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом. З цього визначення випливає, що до нього входить система всіх об'єктів кримінально-правової охорони: життя, здоров'я особи, власність, громадська безпека, громадський порядок, моральність тощо. Існування загального об'єкта дозволяє розкрити спрямованість злочину на зміну суспільних відносин, оскільки суспільна небезпека протиправного діяння полягає в тому, що воно змінює встановлені в суспільстві відносини. Для визнання такого діяння злочином необхідно, щоб ці відносини охороняв закон.

Родовий об'єкт злочину визначається як окрема група однорідних або схожих суспільних відносин, які формують певну сферу суспільного життя. Щодо визначення родового об'єкта злочину, згаданого в статті 299 Кримінального кодексу України, можна сказати, що при пошуку родового об'єкта злочину можна керуватися таким правилом: діяння, що містяться в одному розділі Кримінального кодексу, посягають на той самий родовий об'єкт.

Як зазначають Калмиков Д. О., Данилевський А. О., родовим об'єктом складів злочинів, об'єднаних у розділі XII Особливої частини Кримінального кодексу України, у традиційному розумінні є цінності, зафіксовані у назві цього розділу, тобто громадський порядок і моральність [12].

Розділ XII Особливої частини Кримінального кодексу України, до якого входить стаття 299, має назву «Злочини проти громадського порядку та моральності», проте трактування родового об'єкта злочину «Жорстоке поводження з тваринами» залишається неоднозначним [3]. У науковій літературі зазначається, що суспільна небезпечність злочинів проти громадського порядку

та моральності полягає в тому, що вони завдають або можуть завдати істотної шкоди громадському порядку і моральним основам суспільного життя. Сукупність цих відносин є родовим і водночас основним безпосереднім об'єктом зазначених злочинів [4, с. 345–346].

Основним безпосереднім об'єктом основного складу злочину, передбаченого ст. 299 Кримінального кодексу України, є суспільна мораль (моральність) у частині гуманного ставлення до тварин [12, с. 341].

Розглядаючи питання щодо визначення предмета злочину, передбаченого статті 299 Кримінального кодексу України, можна зазначити, цей аспект, як самостійна ознака складу злочину, має важливе теоретичне та практичне значення. Важливо пам'ятати про роль предмета злочину у виявленні та конкретизації об'єкта посягання, а також у кваліфікації діяння. Зазвичай предметом злочину вважаються речі (фізичні об'єкти) матеріального світу, стосовно яких або у зв'язку з якими вчинено злочин. Якщо злочин має свій предмет, його називають предметним злочином.

Зокрема, злочин, передбачений статті 299 Кримінального кодексу України «Жорстоке поводження з тваринами», також є предметним. Чинний закон про кримінальну відповідальність визначає предмет як обов'язкову ознаку цього злочину стосовно хребетних тварин. Цей кримінально-правовий припис виконує функцію захисту тварин від жорстокого поводження, що є складовою суспільної моральності. Визначити чіткий перелік тварин, які можуть бути предметом жорстокого поводження, є досить складним завданням, оскільки закон про кримінальну відповідальність не надає ні видових, ні інших характеристик тварин [5, с. 12–13].

Жорстоке поводження з тваринами є відображенням складних аспектів людської поведінки, які регулюються як кримінальним, так і адміністративним правом. Правова оцінка таких дій часто змінюється, і їх реальна суспільна небезпека не завжди усвідомлюється ані юристами, ані суспільством загалом. Протиправність, як характеристика злочину, передбачає порушення конкретної кримінально-правової норми – заборони. Іншими словами, жорстоке поводження з тваринами є суспільно небезпечним діянням, яке класифікується як злочин відповідно до Кримінального кодексу України, оскільки воно суперечить моральним принципам суспільного життя.

Аналіз об'єктивної сторони складу злочину слід проводити, вказують вчені-правники, враховуючи наявність у статті 299 Кримінального кодексу України двох самостійних складів, таких як: знущання над тваринами; нацькування тварин одна на одну. Обов'язковою ознакою складу злочину в першій формі є або об'єктивна сторона – спосіб, або суб'єктивна сторона – хуліганський мотив. Проте ці ознаки можуть проявлятися одночасно [6, с. 311–312].

Знущання над тваринами слід розуміти як дії, що включають жорстокі методи, які полягають у безжалюсному, люто жорстокому завданні інтенсивних і небезпечних рухів та прийомів, спрямованих на безпідставне заповідання болю тваринам, їх побиття, систематичне завдання фізичних страждань, нанесення ран і каліцтв, що мають характер мучення. Також до знущання можна віднести позбавлення тварин їх природного середовища, порушення санітарно-гігієнічних норм утримання, використання пристроїв, які змушують тварину перебувати в неприродній позі, а також смерть тварини без застосування методів евтаназії.

Водночас, жорстокі методи, як обов'язкова ознака об'єктивної сторони цього злочину, є особливо витон-

ченим жорстоким поводженням з тваринами, а також болісним їх умертвінням або катуванням. Знуцання, вчинене із застосуванням жорстоких методів, полягає в заподіянні тварині особливих фізичних страждань, що можуть проявлятися у вигляді ударів, побоїв, проникаючих поранень, опіків, завданих вогнем, струмом, кислотами, отрутами, а також у формі садизму, катування, спалювання живцем, механічної асфіксії, зняття шкіри при житті, підвішування тварини за лапи чи хвіст, позбавлення органів, що викликає нестерпні муки і призводить до смерті. Це свідчить про те, що під час вчинення даного злочину можуть використовуватися не лише власні сили особи, а й сторонні засоби (механічні, фізичні, хімічні, радіоактивні тощо) [7, с. 369–370].

Отже, суть жорстоких методів полягає в беззалежному ставленні до тварин, що супроводжується тривалим впливом на них з метою отримання хворобливого задоволення від спостереження за їхніми стражданнями. Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що знущання, здійснене за допомогою жорстоких методів, є інтенсивним насильницьким способом поводження з тваринами, що передбачає заподіяння їм значних фізичних страждань [8, с. 302–303].

Конструкція складу злочину в актуальній редакції передбачає формальний склад. Злочин вважається закінченим з моменту вчинення жорстокого поводження з твариною, що супроводжується застосуванням жорстоких методів, або з моменту нацькування тварин одна на одну. Для підвищення ефективності захисту тваринного світу від жорстокого поводження вважаємо доцільним внести до статті 299 Кримінального кодексу України уточнення щодо настання наслідків у вигляді каліцтва або загибелі тварини.

Розглядаючи суб'єкт злочину, можна зазначити, що це є одним із ключових елементів його складу, без якого кримінальна відповідальність не може бути реалізована. Визначення цього елемента та його характеристик має важливе значення під час притягнення особи до кримінальної відповідальності та призначення покарання за вчинене правопорушення. Згідно з кримінальним законодавством України, суб'єктом злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України «Жорстоке поводження з тваринами», є фізично осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Це загальний суб'єкт злочину, яким може бути лише фізична особа – людина (громадянин України, іноземець або особа без громадянства) [4, с. 351–352]. Кримінальній відповідальності за жорстоке поводження з тваринами підлягає лише психічно здорова особа. Заходи покарання, які застосовує суд, можуть бути ефективними лише щодо особи, що має нормальні психічні якості, які дозволяють адекватно сприймати події та явища реальності. Карати того, хто не усвідомлює своїх дій, є безглуздо. Суб'єктом злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України, є особа, яка усвідомлює свої дії, може їх контролювати та здатна розуміти зміст і наслідки своїх вчинків. Таким чином, знущаючись над твариною, особа повинна усвідомлювати, що завдає їй фізичного болю та страждань, що може призвести до каліцтва або загибелі.

У загальному контексті кримінального права та кримінології поняття «особистість злочинця» включає такі характеристики: соціальний статус особи, що визначається її належністю до певної соціальної групи; соціальні функції, які виконує особа, що складаються з різних видів її діяльності в системі суспільних відносин; морально-психологічні характеристики, що відо-

бражують ставлення особи до соціальних цінностей та функцій [9, с. 15–16].

Що стосується спеціального суб'єкта злочину, то він передбачений статтею 299 Кримінального кодексу України, це може бути також особа, яка порушує правила поводження з тваринами, що використовуються у видовищних заходах, спорті або для організації дозвілля. Наприклад, під час дресирування тварин для циркових виступів їх можуть бити, видаляти ікла, кігті або примушувати виконувати дії, що завдають травм. У такому випадку суб'єктом злочину є особа, яка займається дресируванням. Правове становище спеціального суб'єкта злочину визначається структурою суспільних відносин, до яких він належить. Як стверджує В. В. Голіна: «...коли спеціальний суб'єкт порушує, обмежує або припиняє ці відносини, скоюючи суспільно небезпечне діяння замість суспільно корисної діяльності, він стає суб'єктом кримінальної відповідальності» [10, с. 124].

Таким чином, характерною ознакою злочину зі спеціальним суб'єктом є порушення функціональних обов'язків, покладених на нього в цих відносинах. Суб'єкт, посягаючи на ці відносини, відповідно порушує надані йому повноваження. Чинний закон про кримінальну відповідальність встановлює, що суб'єктивна сторона злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України, має характерну ознаку – умисел. Суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом. Хуліганський мотив при знущанні над тваринами є альтернативною ознакою, а при вчиненні злочину шляхом нацькування тварин одна на одну хуліганські або корисливі мотиви визначені в законі як обов'язкові ознаки суб'єктивної сторони [4, с. 368–369].

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що основним об'єктом злочину є суспільні відносини. Позичі, висловлені науковцями щодо визнання об'єктом злочину «людини», «правового блага» або «соціальних цінностей», на нашу думку, відображають умови існування суспільних відносин, які, в свою чергу, забезпечуються цими відносинами. Злочин, передбачений статтею 299 Кримінального кодексу України, є багатооб'єктивним. Основним безпосереднім об'єктом є суспільні відносини, що виникають у сфері охорони моральності стосовно тваринного світу. Додатковим обов'язковим безпосереднім об'єктом є суспільні відносини в галузі охорони, відтворення та використання тваринного світу, а додатковим факультативним безпосереднім об'єктом – відносини власності та суспільні відносини у сфері нормального розвитку і виховання малолітніх.

Підкреслено, що жорстоке поводження з тваринами має місце не лише щодо тварин, які належать конкретним особам (власникам), а й стосується будь-яких інших. Для кваліфікації дій за статтею 299 Кримінального кодексу України достатньо вчинення жорстоких дій стосовно однієї тварини. Встановлено, що родовим об'єктом злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України, є суспільні відносини, що виникають у сфері охорони моральності. Видовим об'єктом цього злочину виступає моральність як специфічна система суспільних відносин, які сформувалися в процесі соціального розвитку та відображають культурні, національні та релігійні особливості людського буття. Безпосереднім об'єктом злочину «Жорстоке поводження з тваринами» слід вважати конкретні суспільні відносини, що виникають у сфері охорони моральності, зокрема в контексті ставлення до тваринного світу.

Аналізуючи об'єктивну сторону злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України, слід

зазначити, що в його чинній редакції структура статті включає: суспільно небезпечне діяння (дію або бездіяльність) та спосіб – використання жорстоких методів. Знущання, вчинене з використанням жорстоких методів, є інтенсивним насильницьким поведінням з твариною, яке характеризується заподіянням їй значних фізичних страждань. Нацькування тварин одна на одну слід розуміти як активну поведінку людини, спрямовану на примушення однієї тварини до безпідставного нападу на іншу, що викликає негативну реакцію, яка проявляється в агресивній бійці. До форм насильства над тваринами можна віднести: заподіяння болю, страждань, мук, мучення, мордування, катування та садизм.

Суб'єкт злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України, може бути як загальним, так і спеціальним. Спеціальним суб'єктом цього злочину слід вважати особу, яка, окрім ознак фізичної особи, осудності та досягнення віку кримінальної відповідальності, має також додаткові характеристики: пов'язані з виконанням спеціально покладених на неї обов'язків; що визначають роль та правове становище суб'єкта; а також характеризують взаємини суб'єкта з предметом злочину. Якщо жорстоке поведіння з тваринами здійснює службова особа, яка з корисливих мотивів або в інших особистих інтересах зловживає своєю владою чи службовим становищем, такі дії слід кваліфікувати

за сукупністю злочинів: як жорстоке поведіння з тваринами та відповідну частину статті про зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 Кримінального кодексу України). Жорстокість є одним із проявів насильства та агресії, що характеризується свідомою негативною поведінкою особи, яка полягає в умисному завданні шкоди іншій живій істоті, при цьому особа або отримує задоволення, або залишається байдужою.

Злочин, передбачений статтею 299 Кримінального кодексу України, вчиняється умисно, причому умисел може бути як прямим, так і непрямим. У випадку жорстокого поведіння з тваринами, що призвело до каліцтва або загибелі тварини, може також мати місце необережна форма вини (злочинна самовпевненість та злочинна недбалість), а також складна форма вини, коли вчинення суспільно небезпечного діяння є умисним, а ставлення до наслідків – необережним (у вигляді злочинної самовпевненості). Хуліганський мотив, як невід'ємна складова суб'єктивної сторони жорстокого поведіння з тваринами, визначається як відкрите і демонстративне ігнорування моральних норм, що існують у суспільстві. Це проявляється в прагненні винної особи продемонструвати явну неповагу до суспільства та держави через знущання над тваринами, завдання їм фізичних страждань, які можуть призвести до каліцтва або загибелі.

Список використаних джерел

1. Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>.
2. Головка І. А. Кримінальна відповідальність за жорстоке поведіння з тваринами: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2010. 256 с.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. комент. / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін. Київ : Ін Юре, 2003. 1196 с.
5. Кулик С. Г. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам проти моральності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2016. 22 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін. Харків : Право, 2015. 680 с.
7. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2013. 677 с.
8. Кримінологія: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін.: Київ : ФОП Маслаков, 2020. 612 с.
9. Шуміло О. О. Кримінологічна характеристика та запобігання жорстокому поведінню з тваринами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2016. 20 с.
10. Голина В. В. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми боротьби з бандитизмом: соціально-правове і кримінологічне дослідження : монографія: Харків : Регіон-інформ, 2004. 212 с.
11. Калмиков Д. О., Данилевський А. О. Кримінальна та адміністративна відповідальність за жорстоке поведіння з тваринами : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 615 с.

References

1. Pro tvarynnyi svit [About the animal world] : Zakon Ukrainy vid 13 hrudnia 2001 r. № 2894-III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14> [in Ukrainian].
2. Holovko, I.A. (2010). Kryminalna vidpovidalnist za zhorstoke povodzhennia z tvarynamy [Criminal liability for cruelty to animals]. *Candidate's thesis*. Kyiv. 256 s. [in Ukrainian].
3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05 kvitnia 2001 r. № 2341-III. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. [in Ukrainian].
4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy (2003). [Criminal Code of Ukraine]: nauk.-prakt. koment. / Yu. V. Baulin, V. I. Borysov, S. B. Havrysh ta in. Kyiv : In Yure. 1196 s. [in Ukrainian].
5. Kulyk, S.H. (2016). Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia zlochynam proty moralnosti [Criminological characteristics and prevention of crimes against morality]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Zaporizhzhia 22 s. [in Ukrainian].
6. Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna (2015). [Criminal Law of Ukraine: General Part] : pidruchnyk / V. I. Borysov, V. Ya. Tatsii, V. I. Tiutiuhin ta in. Harkiv: Pravo. 680 s. [in Ukrainian].
7. Kuznietsov, V.V. (2013). Kryminalno-pravova okhorona hromadskoho poriadku ta moralnosti [Criminal-legal protection of public order and morality]. *Doctor's thesis*. Kyiv. 677 s. [in Ukrainian].

8. Kryminolohiia (2020). [Criminology] : pidruchnyk / O. M. Dzhuzha, V. V. Vasylevych, V. V. Cherniei, S. S. Cherniavskiy ta in. Kyiv : FOP Maslakov. 612 s. [in Ukrainian].
9. Shumilo, O.O. (2016). Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia zhorstokomu povodzhenniu z tvarynamy [Criminological characteristics and prevention of cruelty to animals]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kharkiv. 20 s. [in Ukrainian].
10. Holina, V.V. (2004). *Kryminolohichni ta kryminalno-pravovi problemy borotby z bandytyzmom: sotsialno-pravove i kryminolohichne doslidzhennia [Criminological and criminal-legal problems of combating banditry: socio-legal and criminological research] : monohrafiia*: Kharkiv : Rehion-inform. 212 s. [in Ukrainian].
11. Kalmykov, D.O., & Danylevskiy, A.O. (2013). *Kryminalna ta administratyvna vidpovidalnist za zhorstoke povodzhennia z tvarynamy [Criminal and administrative liability for cruelty to animals] : monohrafiia*. Luhansk : RVV LDUVS im. E. O. Didorenka, 2013. 615 s. [in Ukrainian].

Pirgo Olena,

Postgraduate student of the Department of Criminal Law and Criminology, Faculty No. 1

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1858-1046>

CRIMINAL LAW CHARACTERISTICS OF ANIMAL CRUELTY IN UKRAINE

In the process of further development of statehood in Ukraine and adaptation of all social spheres to European standards, there is a decrease in the moral and spiritual culture of the population and desocialization of the individual. This, in turn, contributes to the emergence and spread of numerous negative phenomena, in particular, crimes against public order and morality. The article examines the issue of criminal-legal characteristics of cruel treatment of animals in Ukraine, which is considered a socially dangerous act, classified as a crime in accordance with the Criminal Code of Ukraine, since it contradicts the moral principles of public life. The main object of this crime is social relations arising in the field of protection of morality in relation to animals. An additional mandatory direct object is social relations in the field of protection, reproduction and use of the animal world. Analyzing the objective side of the crime, it is investigated that it includes a socially dangerous act and the method of using cruel methods. The subject of the crime is a physically sane person who has reached the age of criminal responsibility, and a special subject is considered to be a person who, in addition to the characteristics of a natural person, sanity and reaching the age of criminal responsibility, also has additional characteristics associated with the performance of duties specifically assigned to him, determining his role and legal status, and also characterizing the relationship with the subject of the crime. It is noted that the hooligan motive, as an integral part of the subjective side of cruelty to animals, is defined as an open and demonstrative disregard for the moral norms existing in society. This is manifested in the desire of the guilty person to demonstrate obvious disrespect for society and the state due to abuse of animals, causing them physical suffering, which can lead to injury or death.

Key words: animals, cruel treatment, criminal law characteristics, crime, morality, public order, object, objective side, subject, subjective side.